

PRZEMOC RÓWIEŚNICZA

Jacek Pyżalski

V. JAK MOŻNA NA TO WPŁYNAĆ?

O ile można zmniejszyć występowanie agresji i przemocy rówieśniczej w szkole?

- a. Można to zrobić w 100%.
 - b. Można zredukować wskaźniki bycia ofiarą o 17–20%.
 - c. Jest na to niewielki wpływ – jeśli uda się zmniejszyć wskaźniki bycia ofiarą o 3–5%, to już wielki sukces.
-

Prawidłowa jest odpowiedź **b**. Takie właśnie wskaźniki notują osoby badające efekty wielu programów jednocześnie i porównujące ich skuteczność (np. Ttofi, Farrington 2011). Oczywiście wskaźniki skuteczności różnią się zależnie od długości i intensywności programów, a także od ich składowych (czyli od tego, jakie konkretnie działania są prowadzone).

Z praktycznego punktu widzenia najważniejsze jest jednak to, które programy (zestawy działań) przynoszą dobre rezultaty i o co należy zadbać, żeby efekty były zgodne z oczekiwaniami. Szczegółowe analizy najlepszych rozwiązań z tego obszaru wskazują, że skuteczne programy przeciwdziałania przemocy rówieśniczej w szkołach mają zwykle kilka istotnych elementów wspólnych. Przedstawiono je na rysunku poniżej. Przedstawiona lista może posłużyć osobom zatrudnionym w szkołach do przyjrzenia się aktualnym praktykom w zakresie przeciwdziałania przemocy i refleksji nad tym, co i jak można ulepszyć.

SPRAWDZONE PROGRAMY PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY RÓWIEŚNICZEJ W SZKOLE CHARAKTERYZUJĄ SIĘ NASTĘPUJĄCYMI CECHAMI I PRAKTYKAMI:

- Zajmują się wszystkim typami przemocy rówieśniczej, tj. przemocą fizyczną, werbalną, relacyjną (wykluczeniem) oraz cyberprzemocą
- Są skupione na codzienności i to regularnych działaniach, a nie jedynie na zajęciach edukacyjnych, które dostarczają wiedzy nt. zjawiska przemocy
- Angażują całą szkolną społeczność – nie tylko osoby uczące się, ale także grono nauczycielskie, rodziców oraz pracowników i pracownice obsługi szkoły (np. woźnych/woźne, personel kuchenny)
- Działania dotyczące przeciwdziałania przemocy rówieśniczej są zebrane w formie spójnej strategii, którą wszyscy dobrze znają i rozumieją
- W szkoleniach dotyczących przemocy rówieśniczej bierze udział cała społeczność szkoły (z dostosowaniem treści do grupy). Szkolenia są nastawione na konkretne umiejętności praktyczne i sposoby działania w społeczności szkolnej
- Aktywności szkoły nastawione na przeciwdziałanie przemocy rówieśniczej podlegają ewaluacji (sprawdzeniu, czy i w jakim stopniu są skuteczne)
- W przypadku uczniów i uczennic rozwiązania dotyczą wszystkich: ofiary przemocy rówieśniczej, jej sprawców oraz świadków
- Działania interwencyjne (kiedy przemoc już występuje) są traktowane jako ostateczność. Wcześniej wprowadza się spójne działania profilaktyczne, w tym nastawione na budowanie społeczności klasowych
- Działania mają charakter długofalowy, a nie akcyjny (jak np. jednorazowy spektakl dla uczniów i uczennic na temat przemocy)
- W programach buduje się również świadomość odpowiedzialności prawnej i procedur w odniesieniu do najpoważniejszych przypadków przemocy rówieśniczej (współpraca z takimi instytucjami jak policja czy sąd rodzinny)

Ttofi M.M., Farrington D.P. (2011). *Effectiveness of school-based programs to reduce bullying: a systematic and meta-analytic review*, „Journal of Experimental Criminology”, nr 7, s. 27–56, <https://doi.org/10.1007/s11292-010-9109-1>

Przykładowe programy, których skuteczność została potwierdzona w badaniach naukowych i o których warto poczytać więcej, to np.:

- Youth Matters (USA)

- Olweus Bullying Prevention (Norwegia)
- KiVa (Finlandia)
- Zero (Norwegia)
- Positive Behavioral Interventions and Support (USA)

Wiele z tych programów było także adaptowanych do stosowania w innych krajach.

Jeśli zagadnienia opisane w tekście szczególnie Cię interesują, lub sam(a) mierzysz się z podobnym problemem w Twojej szkole, zachęcamy do zapoznania się z poniższymi materiałami.

Bibliografia

Ttofi M.M., Farrington D.P. (2011). *Effectiveness of school-based programs to reduce bullying: a systematic and meta-analytic review*, „Journal of Experimental Criminology”, nr 7, s. 27–56, <https://doi.org/10.1007/s11292-010-9109-1> (dostęp: 30.03.2022 r.).

Uznanie autorstwa-Na tych samych warunkach 4.0 Międzynarodowe (CC BY-SA 4.0).

Projekt Szkoła Dobrostanu korzysta z dofinansowania o wartości 127 000 euro otrzymanego od Islandii, Liechtensteinu i Norwegii w ramach Funduszy EOG. Celem projektu jest stworzenie innowacji pedagogicznej, która podniesie świadomość roli szkoły we wzmacnianiu zdrowia psychicznego uczniów.

Projekt współfinansowany przez Polsko-Amerykańską Fundację Wolności.

Lider programu:

Partner:

Finansowanie:

